

פתרון לתרגיל 1 בשיטות מחקר - סמסטר ב'

שאלה 1

- א. במתאם בין X ל- Y מדובר ביכולת של מבחן חלוקת הקשב לנבא את הציון בבית הספר למוקדנים. היות ובאופן כרונולוגי X (המנבא) מתרחש לפני Y (הקריטריון) מדובר **בתוקף ניבוי** "רגיל" (בניגוד למקביל, או לאחר מעשה)
- ב. ראשית, הערת החוקר נוגעת אך ורק למבחן (X) ולא לקשר בין שני המשתנים. שנית, החוקר מטיל ספק ביכולת של חלק מהמשימות להעיד על המשתנה התיאורטי – מסקנה, מדובר **בתוקף מבנה**.
- ג. חוקרת ג' מסכימה שיש בעיה, או חשש לבעיה, של תוקף מבנה. על פי הצעתה, אם יימצא קשר חזק בין הציונים במבחן הקשב לבין מטלת הפאזל – הדבר מחזק את הטענה שמבחן הקשב באמת מודד קשב ולהיפך – אם ימצא קשר חלש, הרי שיש בעיה של תוקף מבנה. זאת בהסתמך על כך שמחקרים מראים כי יש קשר בין יכולת הקצאת קשב (המשתנה התיאורטי הנבדק) לבין יכולת ביצוע מטלות הדורשות ריכוז (משתנה תיאורטי רלוונטי אחר) שיטה זו נקראת **"חקר מתאמי"**.

שאלה 2

- א. במקרה זה המבחן אינו בא לבדוק משתנה תיאורטי כללי אלא להעיד על הצלחה בלמידת החומר בקורס ההכנה. טענת ראש הצוות היא שהשאלות נוגעות למבנה הארגוני ואינן שייכות לתוכן הנלמד בקורס (ריתוך, תשומת לב לפרטים, ידע על החומרים). מסקנה, טענתו של ראש הצוות נוגעת **לתוקף התוכן**.
- ב. הצעת הבן היא לחשב את המתאם בין הציונים בשאלות השונות במבחן. שיטה זו מניחה שימוש בציון המתאם בין השאלות הנקרא **"אלפא-קרונברך"**. מטרת השיטה היא **שימוש במהימנות על מנת לבדוק תוקף מבנה**. סוג המהימנות הוא **מהימנות כעקיבות פנימית**.
- אם זאת – לטעמי **לא נכון לעשות שימוש בשיטה זו במקרה המדובר** וזאת מהסיבות הבאות
1. באופן כללי - מדובר בבעיית תוקף תוכן ולא תוקף מבנה, עקיבות פנימית גבוהה אינה מעידה על תוקף תוכן. למשל – מבחן המכיל שאלות בחיבור, חיסור, חילוק וכפל יכול לקבל מתאם נמוך בין ציוני השאלות השונות אבל להעיד על רמת לימוד החשבון באופן אמין, זאת לעומת מבחן המכיל רק שאלות בחיבור שכנראה יזכה למתאם גבוה בין השאלות אבל אינו מעיד על רמת לימוד החשבון (**אינו ממצה**)
 2. באופן פרטני למקרה המדובר – מדובר באוסף של תחומי לימוד שונים (ריתוך, תשומת לב לפרטים, ידע על החומרים) אין סיבה להניח שתהיה עקיבות פנימית גבוהה בין שאלות מתחומים שונים.
 - ג. העובד הוותיק (שכנראה יודע דבר או שניים על מה חשוב) מציע שהמשתנה התיאורטי המעניין את המנהל הוא ההצלחה העתידית בעבודה (נקרא לו Y) ואילו הדרך לנבא אותו, שאינה מועילה מאוד, היא המבחן (נקרא לו X). הצהרתו של העובד מבחינה פורמלית שקולה ל"אין קשר/קשר חלש בין X ל- Y " – מסקנה: מדובר **בבעיה בתוקף ניבוי**. היות ש X קודם כרונולוגית ל- Y נאמר כי מדובר בתוקף ניבוי "רגיל" (בניגוד למקביל, או לאחר מעשה)

שאלה 3

- א. הפסיכולוגית מנסה לבדוק האם המבחן אכן מעיד על נטייה להתנהגות מסתכנת, לכן מדובר **בתוקף מבנה**. השיטה שהיא משתמשת בה מתבססת על קבוצות אנשים שכבר אובחנו כבעלי נטיות אובדניות או בעלי זהירות יתר (אין עוררין על האבחנות הנ"ל) והציפיה היא שאם המבחן תקף ואכן מעיד על נטייה להתנהגות מסתכנת יש לצפות שבעלי זהירות יתר יקבלו ציון נמוך משמעותית מאלה בעלי נטייה אובדנית. בדיקה זו לתוקף נקראת **חקר הבדלים בין קבוצות**.
- ב. כאמור, לו השאלון אכן מודד את התכונה לה הוא מתיימר יש לצפות להבדלים בין הקבוצות. היות ואין הבדלים בין הקבוצות ניתן להסיק את המסקנות הבאות:
1. השאלון אינו מודד אף תכונה שקשורה להבדלים בין הקבוצות.
 2. בפרט - **השאלון אינו מודד התנהגות מסתכנת (=בעיה של תוקף מבנה)**.
 3. אין טעם לעשות שימוש בשאלון זה למטרה המדוברת.
- הערה:** לא ברור לי האם באמת יש קשר בין נטייה אובדנית להתנהגות מסתכנת, אבל בגלל אופן ההכללה של נטייה אובדנית בשאלה נראה שניתן להניח שיש רקע תיאורטי מקדים על כך שיש קשר בין נטייה אובדנית להתנהגות מסתכנת.